

# Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych



## STANOWISKO Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych z dnia 27 marca 2024 r.

**w sprawie: powołania interdyscyplinarnego zespołu ds. transpozycji i wdrożenia Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (DWD - Drinking Water Directive).**

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych apeluje o powołanie interdyscyplinarnego zespołu z udziałem urzędników z różnych ministerstw, instytucji państwowych i samorządowych, organizacji gminnych i branżowych, a także urzędów i organizacji konsumenckich w celu opracowania polskich przepisów właściwie transponujących nową DWD w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi do prawa polskiego. Powołanie zespołu, w skład którego wejdą różne podmioty będące interesariuszami w całym łańcuchu dostaw wody, stworzy warunki do wypracowania zasad skutecznego transponowania i wdrażania nowej DWD, w sposób gwarantujący samorządom gminnym i wszystkim konsumentom poprawę bezpieczeństwa wody i ochrony zdrowia publicznego tak, aby wszelkie działania były podejmowane w sposób skoordynowany, adekwatny do potrzeb w tym zakresie.

Uzasadnienie:

12 stycznia 2024 r. minął rok od terminu transpozycji dyrektywy 2020/2184 w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (DWD – Drinking Water Directive). Projekt przygotowany przez rząd został negatywnie zaopiniowany przez stronę samorządową KWRiST, ponieważ m.in. nakładał na gminy i dostawców wiele obowiązków bez jakiegokolwiek wsparcia merytorycznego i finansowego, podczas gdy większość obowiązków w DWD skierowana jest do Państw członkowskich, projekt wypaczał zarządzanie ryzykiem skupiając się na biurokratycznych sprawozdaniach i karach za ich brak. Nowa DWD

wprowadza obowiązkowe zarządzanie ryzykiem dostaw wody, podobnie jak HACCP w żywności, obejmujące wszystkie zagadnienia od obszarów zasilania punktów poboru wody (ujęć wody na cele zaopatrzenia ludności) do kranów u konsumentów (wewnętrzne systemy wodociągowe w budynkach). Wymaga to zaangażowania nie tylko gmin, dla których zaopatrzenie w wodę jest zadaniem własnym i dostawców wody (nie tylko przedsiębiorstw wodociągowych!), ale różnych podmiotów będących interesariuszami w całym łańcuchu dostaw wody.

Zaopatrzenie ludności w wodę ma charakter interdyscyplinarny, obejmujący:

1. Zagadnienia środowiskowe obejmujące gospodarowanie wodami (plany gospodarowania wodami i zarządzanie w obszarach zasilania), zmiany klimatu (susze i braki wody w studniach, powodzie), monitorowanie jakości wód,  
- zakres odpowiedzialności ministra ds. Klimatu i Środowiska, ds. Rolnictwa oraz ministra ds. Gospodarki Wodnej, pozostali interesariusze PGW WP, WIOŚ, PIG-PIB i PSH, NFOŚiGW, Ośrodki Doradztwa Rolniczego). Powiązane z Ramową Dyrektywą Wodną, dyrektywą wód podziemnych, czy także azotanową.
2. Zagadnienia techniczne i technologiczne dotyczące infrastruktury, od budowy i eksploatacji studni i ujęć wody powierzchniowej, poprzez uzdatnianie i magazynowanie wody sieciami wodociągowymi i instalacjami w budynkach, o ile buduje się nowe urządzenia wodociągowe to problemem pozostaje niedoinwestowana istniejąca infrastruktura (skutkująca zbyt dużymi wyciekami i stratami wody,  
- zakres odpowiedzialności ministra ds. Infrastruktury oraz ds. budownictwa - ministra Rozwoju i Technologii, pozostali interesariusze, to właściciele urządzeń wodociągowych, właściciele wewnętrznych systemów wodociągowych (obiektów), GINB. Problemem jest brak szczegółowych przepisów dotyczących budowy i eksploatacji urządzeń wodociągowych, brak wdrożenia przepisów unijnych dotyczących materiałów i substancji przeznaczonych do kontaktu z wodą, dopuszczania technologii uzdatniania wód.
3. Organizacyjne związane z wydobyciem, produkcją i dostarczaniem surowca, jakim jest woda, bezpieczeństwem usług (w tym cyberbezpieczeństwem) i bezpieczeństwem infrastruktury krytycznej, zaopatrzeniem w wodę w sytuacjach nadzwyczajnych, **w tym w stanie wojny** (m.in. zarządzaniem kryzysowym), zabezpieczeniem przeciwpożarowym.  
- zakres odpowiedzialności kilku ministrów, brak wielu przepisów prawnych (obecnie regulacje dotyczą jedynie tzw. zbiorowego zaopatrzenia w wodę realizowanego przez gminy – zwanego w innych krajach zaopatrzeniem publicznym tymczasem brak jest przepisów dotyczących prywatnego zaopatrzenia w wodę przez inne podmioty dysponujące wodociągami, wspólnoty zaopatrujące jeden lub kilka budynków, zaopatrzenia pojedynczych budynków – ich też obejmuje nowa DWD), brak tłumaczeń ważnych norm ISO dotyczących świadczenia usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, brak wytycznych i poradników dla gmin, dostawców wody (w szczególności małych), właścicieli budynków (art. 10 DWD) itd.
4. Zagadnienia dot. kwalifikacji, kształcenia - brak jakichkolwiek wymogów dla podmiotów i osób uczestniczących w procesie zaopatrzenia w wodę pitną, brak edukacji w dziedzinie bezpieczeństwa wody na wszystkich poziomach – od przedszkoli, do szkół wyższych, brak kształcenia ustawicznego dla pracowników

prowadzących zaopatrzenie w wodę i dla właścicieli obiektów wyposażonych w wewnętrzne systemy wodociągowe.

- minister ds. Edukacji, ds. Szkolnictwa Wyższego, interesariuszami są także właściciele systemów zaopatrzenia w wodę, organizacji branżowych dostawców wody, obiektów (np., basenów, hoteli, restauracji).

5. Zagadnienia zdrowotne, będące wynikiem wszystkich wcześniejszych działań, brak nadzoru nad epidemiologią chorób przenoszonych drogą wodną zgodnego z wymogami DWD, zaleceniami WHO, **standardami opracowanymi przez Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC - European Centre for Disease Prevention and Control)** – przykład: zarządzanie ryzykiem w związku z wykrywaniem Legionelli w woj. Podkarpackim polegające na poszukiwaniu przyczyny w sieci wodociągowej, brak podstawowej wiedzy w zakresie przeprowadzania analizy zagrożeń zdrowotnych, brak polskich standardów w tym zakresie (np. opracowane przez IWA - International Water Association czy amerykańską agencję środowiska EPA)

- minister ds. zdrowia, Państwowa Inspekcja Sanitarna, NIZP PZH

6. Brak kompleksowego podejścia do zagadnienia bezpieczeństwa wody i powiązania z innymi unijnymi dyrektywami i rozporządzeniami, których większość jest obecnie w trakcie przeglądów i zmian, które będą wymuszały także zmiany w zarządzaniu bezpieczeństwem wody (np. Rozporządzenie w sprawie zrównoważonego stosowania środków ochrony roślin i w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/2115).

Niepełna wiedza urzędników ministerstw zdrowia czy infrastruktury (próbujących dotychczas transponować dyrektywę 2020/2184) wynika przede wszystkim z braku uczestnictwa Polski w międzynarodowych organizacjach i zespołach na poziomach roboczych a także braku współpracy pomiędzy resortami. Nawet, jeśli w spotkaniach np. w sprawie powiązania Ramowej Dyrektywy Wodnej z DWD uczestniczył przedstawiciel Ministerstwa Środowiska, to informacje nie były przekazywane do Ministerstwa. Zdrowia.

Bardzo wiele krajów od wielu lat skutecznie zarządza ryzykiem dla wody pitnej, zgodnie z Planami Bezpieczeństwa Wody WHO, ponieważ aktywnie uczestniczy w pracach Protokołu Woda i Zdrowie, korzysta z doświadczeń i materiałów opracowywanych w związku z corocznymi spotkaniami. Polska podpisała protokół w 1997 r., ale dotychczas nie ratyfikowała go. Wynikiem tego jest całkowite zaniedbanie zrozumienia dla bezpieczeństwa wody, co przełożyło się na likwidację Komisji ds. bezpieczeństwa Wody i Departamentu Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody w Głównym Inspektoracie Sanitarnym. (Dokładniejsze informacje na stronie <https://unece.org/environment-policy/water/protocol-on-water-and-health/about-the-protocol/introduction>) .

Wszystkie przedstawione powyżej informacje zostały szczegółowo opisane w dokumencie „Program Inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi”, który został przyjęty przez Ministerstwo Infrastruktury w 2021 roku i przekazany Komisji Europejskiej. Program w żaden sposób nie przełożył się jednak na jakiegokolwiek działania w kraju, służące poprawie bezpieczeństwa wody pitnej. **Konieczne jest jak najszybsze opracowanie spójnej strategii i polityki oraz prawidłowej legislacji w zakresie zaopatrzenia kraju w wodę przeznaczoną do spożycia, pozwalających na efektywne wykorzystywanie środków z funduszy europejskich, w celu podniesienia poziomu ochrony zdrowia publicznego.**

Z tych powodów 3 stycznia 2024 r. Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich – sygnatariusz Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych zwrócił się do KPRM z prośbą o zapoznanie się z tematem oraz jak najszybsze powołanie interdyscyplinarnego zespołu ds. transpozycji i wdrożenia nowej dyrektywy wody pitnej (DWD - Drinking Water Directive). Niestety doszło jedynie do przekazania pisma jedynie do Ministerstwa Infrastruktury i Ministerstwa Zdrowia, których dotychczasowe działania nie doprowadziły do transpozycji DWD zgodnie z jej zaleceniami i Wytycznym WHO.

Potrzebę powołania zespołu interdyscyplinarnego ds. transpozycji i wdrożenia DWD w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zgłosił 7 lutego 2024 r., podczas 5 posiedzenia Sejmu RP, w oświadczeniu poselskim Stanisław Gorczyca, Poseł na Sejm RP z województwa warmińsko-mazurskiego

([https://sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/transmisja.xsp?documentId=9702AC6F5C58DC59C1258ABD003C9534&symbol=WYPOWIEDZ\\_TRANSMISJA](https://sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/transmisja.xsp?documentId=9702AC6F5C58DC59C1258ABD003C9534&symbol=WYPOWIEDZ_TRANSMISJA)).

Zaopatrzenie w wodę jest zadaniem własnym gmin, co nie zwalnia rządu z odpowiedzialności za tworzenie odpowiednich polityk i strategii. W szczególności małe samorządy gminne nie mogą pozostawać same w rozwiązywaniu problemów, które spadną na nie w najbliższych latach. Nie posiadają one specjalistów w dziedzinie bezpieczeństwa wody ani środków finansowych na przygotowywanie strategii skutecznego wdrażania DWD.

Błażej Konkol  
Prezes Zarządu  
Związku Gmin Pomorskich  
Prezydencja OPOS

#### Opracowanie problemu:

Ekspertki Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich, Pani prof. dr hab. inż. Izabela Zimoch z Politechniki Śląskiej (jej specjalizacja naukowa to właśnie zarządzanie ryzykiem i Plany Bezpieczeństwa Wody zalecane przez WHO - monografia profesorska była poświęcona temu zagadnieniu) oraz Pani Barbara Mulik, która ma odpowiednie przygotowanie zawodowe i 40 lat swojego życia zawodowego poświęciła bezpieczeństwu wody (23 lata w Państwowej Inspekcji Sanitarnej, potem współpraca z samorządami w zakresie zaopatrzenia w wodę i zarządzanie Spółką wodociągową) były członkami Komisji Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody KBZW) przy Radzie Sanitarno-Epidemiologicznej przy GIS, współautorkami programu "Programu Inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi" (<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/przyjeto-program-inwestycyjny-w-zakresie-poprawy-jakosci-i-ograniczenia-strat-wody-przeznaczonej-do-spozycia-przez-ludzi>)